

Svenska lantbruksmöten 1844-1970

Databasens innehåll

Databasen *Svenska lantbruksmöten och lantbruksutställningar 1844-1970* syftar till att bibliografiskt redovisa den omfattande tryckutgivning som skett i samband med dessa möten och utställningar – sammanlagt har registret kommit att omfatta ca 4500 poster. Just förekomsten av utställningar vid de olika arrangemangen har fått vara vägledande för vad som medtagits i bibliografin. I linje med detta urvalskriterium har material rörande den så kallade lantbruksveckan, som finns förtecknat i en separat bibliografi tillgänglig via Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens hemsida, inte medtagits. Detta gäller även och de lantbrukspropagerande arrangemang med beteckningen ”jordbrukets dag” som framförallt förekom under 1920- och 1930-talen. Uteslutits har också material rörande agrara kongresser, konferenser och exkursioner.

De förtecknade skrifterna om lantbruksmöten och lantbruksutställningar kan vara alltifrån tunna programblad till omfångsrika kataloger och ambitionen har varit att nämna den stora merparten av det material som återfunnits vid genomgången av samlingerna i Kungl. biblioteket och Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens bibliotek. Uteslutits har endast smärre enbladstryck i form av biljetter, anmälningsblanketter, inbjudningskort o.dyl. Förutom tryck som behandlar lantbruksmöten och lantbruksutställningar i allmän bemärkelse har även skrifter rörande utställningar för olika underavdelningar och aspekter av lantbruket medtagits, t.ex. husdjursutställningar, mejeritställningar, produktutställningar (d.v.s. lantbrukets produkter) och trädgårdsutställningar. Vad gäller de sistnämnda har alla utställningar som haft nyttobetonad trädgårdsodling på programmet noterats medan renodlade blomsterutställningar uteslutits. Detsamma gäller industri- och slöjdutställningar som inte varit en del av eller kombinerats med lantbruksutställningar.

Vissa av skrifterna i materialet har bedömts vara av särskilt intresse och har därför även bibliograferats med separata poster för varje kapitel/avsnitt. Detta gäller för det första samtliga *berättelser* från lantbruksmöten, där särskilt de refererade diskussionerna i olika lantbruksrelaterade ämnen setts som viktiga att lyfta fram. Dessa avsnitt har dessutom försetts med ämnesord för att lättare kunna sökas fram. På samma sätt har de mer omfattande av de allmänna svenska lantbruksmötenas *kataloger* delats upp i separata poster, även dessa med ämnesord. Tanken har här varit att belysa katalogernas rikhaltiga innehåll och de förändringar i utställningarnas struktur och innehåll som skedde fram till det sista allmänna lantbruksmötet 1930.

Vid sidan av de tryck som utgivits i samband med mötena och utställningarna omfattar bibliografin även ett antal tidnings- och tidskriftsartiklar tillkomna i samband med de 23 allmänna svenska lantbruksmötena 1846-1930, de fem allmänna distriktslantbruksmötena 1935-1944 samt de två rikslantbruksmötena 1946 och 1959. Det rör sig om artiklar ur lantbrukstidskrifter som *Lantmannen*, några allmänna tidskrifter som *Ny illustrerad tidning*, samt dagstidningar som *Dagens nyheter*. Medtagits har slutligen även artiklar rörande lantbruksmöten och lantbruksutställningar ur de historiska skrifter som hushållningssällskapen – en viktig aktör på lantbruksmötesområdet – publicerat under årens lopp.

Bibliografins slutår 1970 är förstås i viss mån godtyckligt och strecket skulle exempelvis lika gärna kunna ha dragits 1959, då det sista rikslantbruksmötet avhölls. Under genomgången av materialet har det dock framgått att det förekom en del lantbruksmöten och utställningar på distrikts- och lokal nivå ända in på 1960-talet, men också att de i snabb takt blev allt färre under decenniets lopp. Mot bakgrund av denna utveckling har 1970 därför framstått som ett lämpligt slutår.

Noteras kan till sist att en del kommentarer, om än sparsamt, har tillfogats posterna i databasen. Ambitionen med kommentarerna har framförallt varit att ange mötets/utställningens arrangör i den mån det framgår av den aktuella skriften, vilket tyvärr långtifrån alltid är fallet.

De bibliografiska posternas utformning

Samtliga tryck från 16 sidor och uppåt beskrivs i databasen med fullständig titel, tryckort, tryckår och omfång, t.ex. ”Berättelse öfver förhandlingarne vid tionde allmänna svenska landtbruksmötet i Carlstad år 1862. Afgifven af Franz von Schéele. Karlstad, 1863. xl, 189, [2], xciii, [2] s.” Tryck under 16 sidor har i regel endast redovisats i kommentarform utan exakt titelåtergivning med antalet trycksidor inom parentes, t.ex. ”Torna och Bara häraders lantbruksmöte. Program/diskussionsfrågelista (2 s.)”. Kommentaren bifogas inte sällan en post som redovisar ett större arbete från den aktuella utställningen enligt mönstret ”Även inbjudning (4 s.) finns.” Ett undantag har dock gjorts för skrifter från lantbruksmötenas två första decennier, d.v.s. 1840- och 1850-talen, vilka ansetts vara av särskilt intresse då de speglar en grundläggningstid för de svenska lantbruksmötena. Därför har även tryck under 16 sidor från denna period redovisats fullständigt, t.ex. ”Program för landtbruksmötet på Räfsnäs kungsgård den 22 september 1854. [=Rubrik.] Strängnäs, 1854. Liten folio. [1] s.” Fullständiga bibliografiska beskrivningar ges dessutom av samtliga stadgar för lantbruksmöten, oavsett omfång. Formatet på de redovisade skrifterna anges om det är 4:o (mellanstort format) eller folio (större format) men däremot inte om det är 8:o (”normalt” bokformat).

Bibliografins sökmöjligheter

För att underlätta sökningar i materialet finns en rad databasfält vid sidan av titelfältet. Genom fältet Materialslag kan sökningar göras på följande tryckkategorier:

Berättelser

Hushållningssällskapens

historiker

Kataloger

Program

och

inbjudningar

Stadgar

och

reglementen

Tidningsartiklar

Tidskriftsartiklar

Övrigt (utställningstidningar, besöks guider, personförteckningar, prislistor m.m.)

Tidnings- och tidskriftsartiklarna är hämtade från ett urval av dagstidningar, allmänna tidskrifter och lantbrukstidskrifter:

Dagens nyheter

Dala-demokraten
Falukuriren
Gefle dagblad
Göteborgs-posten
Göteborgs handels- och sjöfartstidning
Jönköpings-posten
Nerikes allehanda
Norrköpings tidningar
Nya dagligt allehanda
Skaraborgs läns tidning
Skånska dagbladet
Stockholms-tidningen
Svenska dagbladet
Sydsvenska dagbladet
Västerbottens folkblad
Västerbottens-kuriren
Hvar 8 dag
J. U. F.-bladet
Lantmannen
Ny illustrerad tidning
Skånsk jordbrukstidskrift
Svenskt land
Sveriges allmänna jordbrukstidskrift
Tidskrift för Finlands landbruk och skogshushållning
Tidskrift för Finlands svenska lantmän
Tidskrift för lantmän
Tidskrift för lantmän (Finland)
Ur dagens krönika

I fältet *Ämnesord* återfinns de ämnesord som bifogats de ovannämnda poster som pekar på avsnitt i berättelser och kataloger för de allmänna svenska lantbruksmötena. På s. XX finns en fullständig förteckning över dessa ämnesord. Några av ämnesorden är snarast avgränsare för olika typer av texter och kan i kombination med olika "agrara" ämnesord ge ökad precision i sökningen. De olika texttyperna är:

Diskussionsfrågor
Dokumentavskrifter
Föredrag och uppsatser
Personförteckningar
Prisförteckningar
Utställningsberättelser
Utställningsförteckningar
Yttranden och utlåtanden
Fältet *Typ* anger mötets/utställningens inriktning eller inriktningar enligt följande kategorier:
Lantbruksmöte (inbegriper regelmässigt en lantbruksutställning)
Lantbruksutställning
Bodlingsutställning
Djurskyddsutställning
Fjäderfäutställning
Fodermedelsutställning
Fröutställning

Fårutställning
Getutställning
Hundutställning
Husdjursutställning (utställning med allmän husdjursinriktning; för specialiserade utställningar, se resp. husdjursslag)
Hästutställning
Industriutställning
Kaninutställning
Kommunikationsutställning
Konstgödselutställning
Lantbrukshistorisk utställning
Linutställning
Maskin- och redskapsutställning
Nötkreatursutställning
Potatisutställning
Produktutställning (d.v.s. olika produkter av lantbruket)
Rotfruktsutställning
Skogsbruksutställning
Slöjdutställning
Svinutställning
Trädgårdsutställning

Ett annat databasfält är Geografisk täckning för mötet/utställningen, vilken anges i tre nivåer:

Hela landet

Distrikt

Lokalt

Ett separat fält finns även för Län, d.v.s. det län där mötet/utställningen ägde rum, som anges enligt det gamla länsindelningssystemet, eftersom detta överensstämmer bättre med materialet. Länsindelningen ser ut enligt följande:

Blekinge

Gotland

Gävleborg

Göteborg och Bohus

Halland

Jämtland

Jönköping

Kalmar

Kopparberg

Kristianstad

Kronoberg5

Malmöhus

Norrbottn

Skaraborg

Stockholm

Södermanland

Uppsala

Värmland

Västerbotten

Västernorrland

Västmanland
Älvsborg
Örebro
Östergötland

Databasen avslutas med fält för Ort och År, vilka förstås är användbara för den som vill avgränsa sin sökning i tid och rum.

Materialets tillgänglighet

En lämplig utgångspunkt för den som söker material rörande lantbruksmöten och lantbruksutställningar är de svenska forskningsbibliotekens gemensamma databas Libris. Hela Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens biblioteks (KSLAB) bestånd av lantbruksmötestryck – som är omfattande framförallt vad gäller de allmänna svenska lantbruksmötena – återfinns i Libris, medan andra bibliotek mer sporadiskt redovisar sina bestånd. Anledningen till detta är att merparten av lantbruksmötesskrifterna av tradition hamnat på bibliotekens avdelningar för okatalogiserat tryck. Detta förhållande gäller i hög grad i Kungl. biblioteket (KB), vars avdelning för vardagstryck innehåller merparten av det material som förtecknas i denna bibliografi. Materialet återfinns i KB framförallt under *Ekonomi Lantbruk Möten och utställningar*, och är uppdelat på *Allmänna* och *Lokala* möten. Skrifterna är därefter kronologiskt ordnade i en svit om ett 30-tal kapslar och i varje enskild kapsel är ordningen alfabetisk efter ort för mötet/utställningen. Skrifter i större format återfinns i separata kapslar. Vad gäller materialet om trädgårdsutställningar återfinns detta i KB i en separat svit om fem kapslar, vilka i likhet med ovanstående är först kronologiskt och därefter alfabetiskt ordnade efter ort. Samma ordning gäller i den enda kapsel med skogliga möten och utställningar som finns i KB:s vardagstryck. Slutligen finns även en mindre del material om lantbruksmöten i vardagstryckets avdelning med allmänna *Utställningar*. Det rör sig här om utställningar som endast delvis varit inriktade på lantbruk men i tillräcklig omfattning för att medtas i bibliografin.

De tidskriftsartiklar om lantbruksmöten som förtecknas i bibliografin bör vara relativt lätta få fram för den vill läsa eller ha kopior av dessa. Av de svenska lantbrukstidskrifterna finns fullständiga sviter i KSLAB och de allmänna tidskrifterna går att låna på ett flertal större bibliotek. Artiklar ur de aktuella dagstidningarna kan läsas på och kopieras från mikrofilm i KB och i en mängd andra forskningsbibliotek finns åtminstone mikrofilmskopior av de större rikstidningarna. På länsbiblioteken finns dessutom i regel de lokala dagstidningarna på mikrofilm.